

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVI, broj 20

19. svibnja 2016.

cijena 200 Ft

**Obilježena 25.
obljetnica
utemeljenja
i djelovanja
Hrvatskoga
glasnika**

Foto: Ákos Kollár

4. – 5. stranica

Bunjevački dan u Kačmaru

5. stranica

„Ostaviti trag...“

8. stranica

15. GRAJAM

10. stranica

Komentar

Obitelj je ta koja određuje i obvezuje

Iako su Crkva, vjera i vjerski život stoljećima imali veliku ulogu u očuvanju materinskog jezika, ali i nacionalne svijesti, vjerski život Hrvata u Mađarskoj danas nije ni blizu nekadašnjemu. Prije i iznad svega nedostaju nam redovite nedjeljne mise na hrvatskom jeziku, i to nije samo posljedica nedostatka hrvatskih svećenika. Jer čak i u mjestima gdje ih imamo, gdje za to postoji mogućnost, često mjesna zajednica ne iskazuje odlučnost u potrebi za misnim slavljem na materinskom jeziku, a još manje za raznim obredima poput krštenja, pričesti, vjenčanja, ukopa i drugih.

Nedostatak nedjeljnih misa pokušava se nadomjestiti raznim prigodnim, dvotjednim ili mjesečnim misama. Jednako tako gotovo nijedna važnija priredba Hrvata u Mađarskoj, bilo na državnoj, bilo na županijskoj ili mjesnoj razini, ne prođe bez misnoga slavlja, ali to je ipak samo prigodno. Nažalost, mjesne vjerske zajednice i brojčano i jezično oslabjele su, nisu dovoljno jake ni odlučne u zahtijevanju hrvatskih misa i drugih obreda. Samim time samo rijetki pojedinci traže obavljanje raznih obreda usko vezanih za obitelj kao što su krštenje, vjenčanje ili ukop.

Tako onda da bismo mogli doživjeti zajedništvo, organiziramo si razna hodočašća, uostalom, najomiljenija okupljanja naših vjernika. Naime, hodočašća su putovanja u neko vjersko svetište, ono predstavlja životni put kršćanina na kojem kroz trpljenje i napor puta dolazi do cilja. Motivi hodočašća mogu biti molba, zahvala za neku dobivenu milost ili tjelesnu potrebnu, ili naprosto duhovna okrepa i obnova. U životu hrvatske zajednice u Mađarskoj najvažnija su ona okupljanja koja pridonose i jačanju vjere, ali i jačanju nacionalne svijesti. Ali ni u kom slučaju ne možemo zanemariti obitelj, vjeronauk, pa ni vjerski život mjesnih hrvatskih zajednica.

Kriza vjerskog života usko je povezana s krizom ustanove braka, a time i obitelji. Jer obitelj je ta najmanja zajednica, ili bi trebala biti, kako je to bila i u prošlosti, gdje se vjera stječe, živi i prenosi s naraštaja na naraštaj. Tu se uče prve molitvice, ljubav prema materinskoj riječi, a roditelji postavljaju kao uzor koji određuje i obvezuje na očuvanje i njegovanje vjerskih, kulturnih i društvenih tradicija.

Stipan Balatinac

Glasnikov tjedan

S vremena na vrijeme ponavljamo svoje misli i komentiramo iste stvari, ali bez većeg uspjeha. Ovih dana čitam kako je prvak jedne od hrvatskih zajednica izvan Hrvatske, izjavio «ukoliko vlastitim primjerom hrabro ostvarujemo svoja manjinska prava, pokazat ćemo da cijesimo sebe, a onda će nas i drugi uvažavati». Okrenula sam se oko sebe. Prava ima hrvatska narodnost u Mađarskoj, svaki njezin

nosne kulturne autonomije komunicirati na materinskom jeziku, i u svim manifestativnim iskazima tih ustanova bar provoditi simetričnu dvojezičnost ako drugo nadilazi naše snage i «potrebe».

Ako u „svojim“ ustanovama i s njihovim zaposlenicima ne možemo provoditi bar dvojezičnost, vrug je odnio šalu. Jer za mene bi bilo prirodno kada uđem kroz vrata, da čujem hrvatsku riječ. Ili zaista imam prevelike zahtjeve i negativan stav...

Što je temeljni cilj institucije «kulturna autonomija»? Po enciklopedijskoj natuknici kulturna je autonomija pravo na očuvanje i njegovanje kulturnog identiteta i tradicije u smislu posebnosti jezika, vjeroispovijedi, povijesnog pamćenja i

Prava ima hrvatska narodnost u Mađarskoj, svaki njezin pripadnik, pa i njezini prvaci, pitanje je koliko ih ostvaruju pojedinci članovi zajednice.

pripadnik pitanje je koliko ih ostvaruju pojedinci članovi zajednice. Isti prvak izjavio je da je za ostvarivanje manjinskih prava ključan svaki pojedinac hrvatske zajednice i time što će upisati djecu na nastavu hrvatskoga jezika, čitati tisak na materinskom jeziku, nesebično se zalažući za javno dobro... od državnih tijela tražiti dvojezične dokumente... dodajem, i dvojezične natpise naselja, ulica, u najmanju ruku dvojezične zapisnike sjednica, na priredbama svoje zajednice financiranim iz lonca narodnosne potpore komunicirati na materinskom jeziku. U postojećim ustanovama u okvirima narod-

drugih obilježja pojedinih manjinskih, odnosno nacionalnih ili etničkih zajednica u sklopu višenacionalnih država. Ostvaruje se preko posebnih škola ili nastavnih programa i predmeta, kulturnih organizacija i aktivnosti, medija ili odgovarajuće zastupljenosti u medijima, te javne dvojezične ili višejezične komunikacije. Kulturna autonomija označava samostalnost neke skupine ljudi u čuvanju i razvijanju značajki koje čine njihov zajednički kulturno-povijesni identitet i individualitet (jezik, običaje).

Branka Pavić Blažetin

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

mcc.croatia.hu – dnevne vijesti • www.glasnik.hu – dnevno svježe vijesti, napisi, albumi fotografija
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, svaki radni dan od 18 sati pet radijskih emisija s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati.
Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.
Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia.

Proračunska (vladina) potpora hrvatskim (narodnosnim) civilnim udrugama

Na prijedlog Narodnosnog odbora za dodjelu potpora, Tajništvo za civilne, društvene i narodnosne veze Ministarstva ljudskih resursa odlučilo je o potpori narodnosnim civilnim udrugama, među njima i onima koje su udovoljile propisanim uvjetima za dobivanje državne potpore u kategoriji «hrvatske civilne udruge». Pristigle natječajne najprije pregleda tijelo u kojem je HDS-ov delegat, zamjenica HDS-ova predsjednika Angela Šokac Marković, a potom tijelo u kojem je među devetero članova parlamentarni zastupnik Hrvata u Mađarskom parlamentu Mišo Hepp. Oni prijedlog za dodjelu potpore daju Tajništvu za civilne, društvene i narodnosne veze Ministarstva ljudskih resursa, koje odlučuje.

U kategoriji «proračunska potpora narodnosnim civilnim organizacijama», pod kodom NEMZ-CISZ-16, ovi su hrvatski natjecatelji dobili potporu (potpuni popis svih narodnosnih civilnih udruga koje su dobile potporu u ovoj kategoriji možete pogledati na linku: http://www.emet.gov.hu/userfiles/hirek/NEMZ/nemz_16/pdfsam_Nemz-Cisz-16.pdf). Najveću potporu od svih hrvatskih civilnih udruga koje su se natjecale dobila je udruga Savez Hrvata u Mađarskoj, naime ona je za djelovanje u 2016. dobila potporu od 4 900 000 Ft.

KERESTUR – «Kulturno društvo Kerestur, za «Svi zajedno»: 400 000 Ft;

VRŠENDA – Kulturna i vjerska udruga vršendskih Hrvata Šokaca, za uspješniji rad vršendskih Hrvata: 700 000 Ft;

SAMBOTEL – Udruga sambotelskih Hrvata, potpora za djelovanje: 500 000 Ft;

MARTINCE – Kulturna udruga Martince, potpora za djelovanje: 1 200 000 Ft;

KAPOŠVAR – Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva, za izgrađivanje i njegovanje veza s mađarsko-hrvatskim zajednicama i organizacijama: 350 000 Ft;

PEČUH – Kulturna udruga Tanac, potpora za djelovanje: 1 500 000 Ft;

SUMARTON – Udruga sumartonskih prijatelja vina, za vinograd i vino, njihovo značenje u njegovanju hrvatskih kulturnih obilježja: 400 000 Ft;

KUKINJ – Hrvatska kulturna udruga «Ladislav Matušek», za pospešivanje umjetničkih i kulturnih djelatnosti: 2 400 000 Ft;

BUDIMPEŠTA – Udruga Hrvatska izvorna skupina, potpora za djelovanje u 2016. g.: 1 000 000 Ft;

KERESTUR – Društvo Zrinskih kadeta, potpora za djelovanje: 400 000 Ft;

KUKINJ – Zaklada Zornica, potpora za djelovanje: 350 000 Ft; Društvo gradišćanskih Horvata u Ugarskoj, potpora za djelovanje: 1 800 000 Ft;

ŠOPRON – Udruga Čakavska katedra, potpora za djelovanje: 400 000 Ft;

ŠOPRON – Matica hrvatska Šopron, potpora za djelovanje: 500 000 Ft;

SAMBOTEL – Kulturna i vjerska udruga sambotelskih Hrvata, potpora za djelovanje: 300 000 Ft;

PEČUH – Kulturna udruga «Vizin», potpora za djelovanje u 2016. g.: 300 000 Ft;

KANIŽA – Udruga kaniških Hrvata, potpora za djelovanje u 2016. g.: 800 000 Ft;

KANIŽA – Udruga kaniške mladeži, potpora za djelovanje u 2016. g.: 400 000 Ft;

ŠOPRON – Kulturna udruga šopronskih Hrvata, potpora za djelovanje u 2016. g.: 600 000 Ft;

KOLJNOF – Udruga koljnofskih Hrvata, potpora za djelovanje u 2016. g.: 1 000 000 Ft;

Savez Hrvata u Mađarskoj, potpora za djelovanje u 2016. g.: 4 900 000 Ft;

Društvo Horvata kre Mure, potpora za djelovanje u 2016. g.: 600 000 Ft.

Poziv za dostavu prijedloga

Sukladno Pravilniku za dodjelu odličja Hrvatske državne samouprave, pozivamo članove i odbore Skupštine, područne hrvatske samouprave, hrvatske manjinske samouprave, hrvatske udruge, hrvatske ustanove da dostave svoje prijedloge za dodjelu odličja. Prijedloge možete dostaviti u ovim kategorijama:

1. Za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj;
2. Za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj;
3. Za hrvatsku mladež u Mađarskoj;
4. Za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj.

Odličje se dodjeljuje za priznanje djelatnosti osobama, kolektivu, udrugama i ustanovama koje su se svojim radom, djelatnošću posebno istaknule na polju jačanja hrvatske nacionalne svijesti, pridonijele razvoju hrvatskoga jezika i kulture, za koje se vežu istaknute osobne i kolektivne zasluge.

Jedan predlagač ima pravo predložiti samo jednoga kandidata.

Prijedlog za odličje predaje se na obrascu koji možete naći na web-stranici www.glasnik.hu.

Prijedlog za dodjelu Odličja treba stići na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró L. u. 24, e-mail: hramouprava@chello.hu) najkasnije do 15. lipnja 2016. godine.

Prof. dr. Karlo Gadanji dobitnik plakete predsjednika Republike Slovenije

Prof. dr. Karlo Gadanji, umirovljeni zamjenik rektora sambotelskoga Sveučilišta zapadne Mađarske, prošloga tjedna preuzeo je plaketu Republike Slovenije od dr. Boruta Pahora, predsjednika države, saznajemo sa slovenskog web-portala (www.predsednik.si). Plaketa mu je dodijeljena za uspješno promicanje slovenskog jezika u mađarskome visokom obrazovanju te skrb za očuvanje materinskog jezika i kulture među Slovencima u Mađarskoj, odnosno za rad na polju jezikoslovlja, ponajprije slavistike i slovenistike. U Predsjedničkoj palači u Ljubljani prof. dr. Karlo Gadanji zahvalio je na priznanju i dodao da priznanje ne bi dostigao bez potpore svoje obitelji i suradnika.

slika s web portala www.predsednik.si

Salanta

Obilježena 25. obljetnica utemeljenja i djelovanja Hrvatskoga glasnika

Hrvatski glasnik, prvi samostalni tjednik Hrvata u Mađarskoj, čiji je prvi broj izašao 2. svibnja 1991., ove godine proslavlja svoj 25. rođendan. Tom je prigodom 6. svibnja u salantskom domu kulture ova važna obljetnica obilježena predstavljanjem tjednika, prigodnom izložbom i kulturnim programom. Kako je najavljeno, bila je to prva od niza priredaba koje će se idućih mjeseci prirediti u svim hrvatskim regijama i zainteresiranim naseljima u našoj zemlji, a središnja dvodnevna priredba održat će se u Neprofitnom izdavačkom, kulturnom i informativnom poduzeću «Croatica» u Budimpešti.

Uime domaćina slavljenika je pozdravio predsjednik salantske Hrvatske samouprave Mijo Štandovar.

Uime domaćina okupljene je u salantskom domu kulture na početku svečanosti pozdravio Mijo Štandovar, predsjednik salantske Hrvatske samouprave, te je prije svega zahvalio suradnicima tjednika i uzvanicima, ali i sudionicima programa i svim posjetiteljima.

Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica zahvalila je pak salantskoj Hrvatskoj samoupravi, predsjedniku Miji Štandovaru i njezinim zastupnicama Brigiti Štivić Sándor i Evi Adam Bedić na svesrdnoj pomoći pri obilježavanju 25. obljetnice. Ona je pri tome naglasila da Salanta i mjesna Hrvatska samouprava prednjače ne samo u pretplati Hrvatskoga glasnika nego i u narudžbi Hrvatskog kalendara i drugih Croaticinih izdanja.

Nakon pozdravnih riječi svečanost su uljepšale članice salantskog KUD-a Marica u izvornoj bošnjačkoj nošnji, u pratnji orkestra KUD-a Marica, pod vodstvom Zoltana Vizvarija. Slavlje* ničkom tjedniku i njegovim novinarima čestitali su predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban te ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Marin Knezović, koji su uz ostalo zahvalili novinarima na dugogodišnjem odgovornom i predanom radu, osim svestrane informativnosti napose u njegovanju i očuvanju materinske hrvatske riječi, te u snaženju samobitnosti hrvatske zajednice u Mađarskoj. Proslavi je pribivala i generalna konzulica Vesna Haluga te ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin.

Zahvalivši se domaćinima, Croaticin ravnatelj Čaba Horvath čestitao je novinarima, bivšim i sadašnjim suradnicima na važnoj obljetnici i poželio uspješan nastavak rada. Uz to predstavio je i rad Izdavačke kuće Croatica, koja djeluje već petnaest godina, a u okviru koje djeluje i uredništvo Hrvatskoga glasnika. Croaticin ravnatelj zahvalio je salantskoj Hrvatskoj samoupravi kao najaktivnijem naručitelju i širitelju Croaticinih izdanja, te uručio poklon predsjedniku Miji Štandovaru.

Branka Pavić Blažetin uz projekciju ukratko je predstavila povijest hrvatskog novinstva u Mađarskoj, napose pak rad Hrvatskoga glasnika, prvoga samostalnog tjednika Hrvata u Mađarskoj, od njegova utemeljenja preko bitnog razvoja i do osnivanja Medijskog centra Croatica koji uključuje pet medijskih platformi: uz novine, i Radio Croaticu, Facebook i web-stranice.

Projekcijom i prikazom Branka Pavić Blažetin predstavila je Hrvatski glasnik i medijske platforme Medijskog centra Croatica.

Podsjetivši na početke hrvatskog novinstva i novine s kraja 19. stoljeća do 1945., te poslije Drugoga svjetskog rata – Sloboda (1945.), Naše novine (1946. – 1957.) i Narodne novine (1957. – 1991.) – glavna i odgovorna urednica ukratko reče da je I. zemaljska Skupština Saveza Hrvata u Mađarskoj 2. – 3. listopada

usvojila rezoluciju u kojoj se između ostalog zauzima za pokretanje samostalnoga hrvatskog tjednika. Tako je Savez Hrvata u Mađarskoj osnivač tjednika Hrvatskoga glasnika, a čiji prvi broj izlazi 2. svibnja 1991. godine. Prvi i glavni odgovorni urednik je Marko Marković, prijašnji urednik Narodnih novina, od 2. svibnja 1991. do smrti 25. veljače 1992. godine. Kao v. d. glavnog i odgovornog urednika od veljače do prosinca 1992. bio je Đuro Franković, tadašnji SHM-ov predsjednik. Od siječnja 1993. do ožujka 2005. godine glavni i odgovorni urednik je Ladislav Gujaš. Nakon toga list nema glavnog i odgovornog urednika, a od listo-

Prigodna izložba

Članice salantskog KUD-a Marica u pratnji orkestra

pada 2005. godine list uređuje Branka Pavić Blažetin. Između 1995. i 2000. godine kroz buru političkih promjena, od 16. listopada 1997. godine suizdavačem lista postaje Zemaljska samouprava Hrvata u Mađarskoj.

Glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica Branka Pavić Blažetin u svojoj prezentaciji između ostaloga naglasila je: „Hrvatski glasnik pokušava odgovoriti informatičkim izazovima, jezičnim kompetencijama, asimilaciji, informacijskom bumu, njegujući jezik i pismo, pišući o Hrvatima u Mađarskoj i njihovoj svakodnevici, društvenoj, političkoj, školskoj, kulturnoj, folklornoj, znanstvenoj, vjerskoj, izdavačkoj, čuvajući i njegujući pri tome hrvatsku samobitnost.

Uloga tjednika Hrvata u Mađarskoj, danas, kao i prije pedeset godina, od iznimnog je značenja. O ulozi odlučuje sama zajednica svojim pristupom i nastojanjem svih da pridonese životu i životnosti tjednika Hrvata u Mađarskoj.

Bez jakih i profiliranih medija na svome materinskom jeziku zajednica nema unutrašnji nadzor niti je osigurana potrebna javnost i demokratičnost, slabi mediji ne jačaju ni nacionalnu svijest, ni osjećaj pripadnosti zajednici, ni kolektivnu svijest.

Hrvatska su glasila u Mađarskoj sredstvo očuvanja nacional-

ne samosvojnosti, čuvari jezika, prenositelji kulture, sredstvo oblikovanja zajednice, Hrvati u Mađarskoj govore o Hrvatima u Mađarskoj, oblikujući informativni prostor na materinskom jeziku.

Predlažem neka se 2. svibnja proglasi Danom hrvatskog tiska u Mađarskoj, neka se oko njega kao na rođendanskoj torti svake godine upale svijeće koje će svojim plamenom opominjati na važnost hrvatskog tiska među Hrvatima u Mađarskoj u svim sferama njihova života.”

Uz pregled medijskih platforma, i ustrojstva Hrvatskoga glasnika, glavna i odgovorna urednica priopćila je tjedne i mjesečne podatke o posjećenosti Facebookovih stranica. Nadalje navela je novinare – Stipan Balatinac, Bernadeta Blažetin, Luca Gažić, Kristina Goher i Timea Horvat – i suradnike Medijskog centra Croatica: Petar Temmel, Katalin Zámbo, Gabi Szántó i Anamarija Šokčević, vanjski suradnik lektor Živko Mandić.

Svečanost obilježavanja 25. obljetnice Hrvatskoga glasnika završena je koncertom petrovoselskoga Tamburaškog orkestra „Koprive” koji je svojim skladbama i hrvatskim tamburaškim uspješnicama oduševio domaću publiku i goste.

MCC

HRVATSKI glasnik

Zahvaljujem salantskoj Hrvatskoj samoupravi, predsjedniku Miji Štandovaru, zastupnicama Evi Adam Bedić i Brigiti Štivić Sándor na pomoći pri obilježavanju 25. obljetnice Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj.

Koristim se prilikom pozvati na suradnju sve zainteresirane hrvatske samouprave, civilne udruge, organizacije, hrvatske ustanove da se priključe obilježavanju 25. obljetnice tjednika Hrvata u Mađarskoj, radi čitanja i širenja Hrvatskoga glasnika te njegova promicanja među Hrvatima u Mađarskoj, u njihovoj sredini, selu, gradu, županiji, državi i šire. Među djecom, mladeži, odraslima i starijima. Pozovite nas, i mi ćemo doći s programom namijenjenim Hrvatima u Mađarskoj i prilagođenim Vašim potrebama! Nudimo Vam predavanja, izložbe, novinarske radionice, projekcije, glazbu i razgovore!

Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica
Medijskog centra Croatica

Bunjevački dan u Kačmaru

U suorganizaciji tamošnje Seoske i Hrvatske samouprave, u Kačmaru je 7. svibnja priređen već tradicionalni Bunjevački dan.

Najavljeni program zbog kišnog vremena umjesto na otvorenom održan je u mjesnom domu kulture. Nazočne je uime domaćina i suorganizatora pozdravio kačmarski načelnik Endre Pál. On je uz ostalo istaknuo višegodišnju dobru suradnju s prijateljskom Općinom Velika u Hrvatskoj, i dodao kako su prvi put ugostili njihov KUD „Ivan Goran Kovačić“. Naglasivši da je Kačmar tronacionalno naselje, kačmarski je načelnik istaknuo da su oduvijek smatrali vrlo važnim njegovanje i očuvanje bunjevačkohrvatskih tradicija.

Uime Hrvatske samouprave okupljene sudionike i goste pozdravila je i predsjednica Teza Vujkov Balažić, među njima posebno predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana, kako reče, malo i Kačmarca. Naglasivši da je program ostvaren s potporom Ministarstva ljudskih resursa, ona je zahvalila i svim drugim podupirateljima koji su pridonijeli uspješnoj organizaciji.

Svojom nazočnošću priredbu su uveličali predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan, zamjenik načelnika Općine

Velika Ivica Potočanac i kačmarski načelnik Endre Pál, te predstavnici mjesnih i gostujućih udruga.

Prigodni kulturni program otvorili su domaći izvođači, polaznici vrtića i učenici osnovne škole s dječjim hrvatskim igrama i plesovima koje su uvježbali odgojiteljica Lola Pančić, odnosno učiteljica Anica Matoš. KUD «Ivan Goran Kovačić» iz Velike, prijateljskog naselja u Hrvatskoj, predstavio se sa spletom slavonskih

hrvatskih plesova i pjesama u pratnji svojih mladih tamburaša. Prvi put na Bunjevačkom danu predstavila se i Garska hrvatska folklorna grupa koja je izvela santovačke šokačke i garske bunjevačke plesove. Razigrani i raspjevani gosti iz Velike i Gare oduševili su domaću publiku koja ih je ispratila s velikim pljeskom.

Dan je u večernjim satima završen balom, a za dobro raspoloženje pobrinuo se ponovno garski Tamburaški sastav «Bačka».

S. B.

„Naša nebeska majka“

Svakoga mjeseca u pečuškoj crkvi sv. Elizabete, župi svećenika Hrvata Franje Pavlekovića, rodnom iz Novoga Sela, već se nekoliko godina održavaju redovite mjesečne svete mise, rekla bih dvojezično, pretežito na hrvatskom jeziku. Naime, misa se pjeva i služi na hrvatskom jeziku, a propovijed svećenik Gabrijel Barić govori malo na hrvatskome, malo na mađarskom jeziku. Tako je bilo i 24. travnja na redovitoj mjesečnoj svetoj misi, ovoga puta misi za djecu, na hrvatskom jeziku, u narečenoj pečuškoj Kertvaroškoj crkvi. Misno slavlje predvodio je vlč. Gabrijel Barić, a misu pjevao kukinjski Zbor „Ladislav Matušek“ uz pratnju orguljaša Emila Magyara. Nakon mise mogla se pogledati izložba dječjih crteža pod naslovom „Naša nebeska majka“. Nju je otvorio i radove vrednovao mons. Franjo Pavleković. U ime Hrvatske referature Pečuške biskupije, na čijem je čelu dekan Ladislav Ronta, njezina djelatnica Milica Klaić Tarađija podijelila je poklone nastavnicima i djeci koja su poslala svoje radove na raspisani natječaj Hrvatske referature, pod naslovom „Naša nebeska majka“.

Hrvatska referatura Pastoralnog vikarijata Pečuške biskupije i ove je godine raspisala **likovni natječaj** za djecu koja su hrvatskog podrijetla, koja pohađaju vjeronauk ili hrvatsku nastavu u svojim školama. Ovogodišnja je tema bila Naša nebeska majka. Jedanaestero vrtićaša, dvadeset četvero školaraca i dvije gimnazijalke s pomoću svojih vjeroučiteljica, nastavnika i tetica pokazali su nam crtežom i bojama kako oni vide našu nebesku majku, što misle o njoj, što misle o tome gdje se ona nalazi.

Natječaj se održava već treću godinu zaredom i već se treću godinu priređuje i prigodna izložba dječjih crteža u Kertvaroškoj crkvi. Ove su godine radove poslala djeca iz Salante, njih sedmero iz vrtića i sedmero učenika tamošnje osnovne škole. Iz budimpeštanskog HOŠIG-a sedamnaestero učenika poslalo je svoje radove na natjecanje. Iz pečuškog vrtića Miroslava Krleže četvero vrtićaša, te šestero polaznika pečuške Škole Miroslava Krleže. Crteže su ocjenjivale Zlata Soltész i Emőke Tóth, a odlučilo se da se neće dijeliti prva, druga i treća nagrada, nego će biti nagrađenih radova i dijeliti će se pokloni te su nagrađeni i pedagozi, vjeroučitelji koji su s djecom vježbali i radili.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

Na izletu u Belom Manastiru

Polaznici mohačke Gimnazije „Károly Kisfaludy“, koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika kod profesorice Marije Prakatur, 15. travnja bili su na jednodnevnom izletu u Hrvatskoj, u gradu Belom Manastiru.

Posjetili su tamošnju gimnaziju s kojom njihova gimnazija održava dugogodišnje prijateljske veze. Dočekali su ih ravnatelj Veljko Frank i školska pedagoginja, koja je učenike upoznala s poviješću ustanove, a gosti su se mogli diviti i modernoj novoizgrađenoj, jako lijepoj športskoj dvorani. Nakon toga su sudjelovali na satu hrvatske književnosti u 12. razredu gdje je tema bila postmoderna književnost. Zatim su bili lijepo primljeni u gradskoj knjižnici i pogledali cijelu, prilično bogatu dvojezičnu knjižnicu. Osim toga imali su priliku pogledati tri kraća filmska zapisa o hrvatskom dijelu Baranje, a na samome kraju posjeta ugošćeni su od svojih domaćina. Dio popodneva proveli su u prelijepome nacionalnom parku prirode Kopačkom ritu. Oduševila ih je vožnja brodicom, a poslužilo ih je zaista lijepo vrijeme. Na kraju popodneva posjetili su etnoselo Karanac, ušli u Baranjsku kuću, prošetali ulicom „zaboravljenih vremena“ i kušali pljeskavicu i čevape. Na povratku kući, u Mohač, zastali su i kod batinskoga spomenika palima u Drugome svjetskom ratu. Pomalo umorni ali puni lijepih doživljaja te uspomena stigli su u Mohač u večernjim satima.

U ostvarenju izleta, kao i prošle tako i ove godine, uveliko su nam pomogli generalna konzulica Vesna Haluga i belomanastirski dogradonačelnik Predrag Stojanović. Financijsku su potporu izletnici dobili od Hrvatske samouprave grada Mohača, od Čitaonice mohačkih Šokaca te od Zaklade Gimnazije „Károly Kisfaludy“. I ovim putem svima koji su im omogućili nezaboravni dan u Hrvatskoj, u ime učenika mohačke gimnazije zahvaljuje njihova profesorica Marija Prakatur.

Branka Pavić Blažetin

KAŠAD – Hrvatska i Seoska samouprava 21. svibnja, s početkom u 14 sati priređuju Šokačku svadbu, Kašadski svatovac. Svatovi kreću od doma kulture, idu po selu, po kuma, mladoženju, mladenku... Svatovi se vesele u mjesnom domu kulture, a svira Orkestar Orašje.

„Ostaviti trag...“

Isječci iz narodnoga bogatstva Hrvata u Mađarskoj

U okviru programa Almarium, početkom travnja u kazališnoj dvorani budimpeštanskog Doma običaja nastupilo je pečuško Kulturno-umjetničko društvo Tanac. U sklopu cjelovečernjeg programa Društvo je izvelo baranjske, bunjevačke, podravske, bošnjačke, santovačke plesove i pjesme. U programu su sudjelovali i Ženski pjevački zbor «August Šenoa», plesači, pjevači i svirci iz Baranje i Podravine.

„Tijekom današnje večeri iz ladice starinskog ormara izvadit ćemo stare požitjele fotografije. Posjetit ćemo etničke skupine hrvatske zajednice u Mađarskoj, prvo u Podravini...“ s ovim je rečenicama, nakon plesa iz narečenoga područja, otvorio večer koreograf Društva i redatelj scenskoga programa József Szávai. Potom su podravska glazbala i napjeve publici, s glazbom i riječima, predstavili vrsni svirci Andor Végh i Franjo Dervar „Kume“. Sljedeće su slike iz arhivske građe, prikazane iz Bačke, iz jedinoga šokačkoga naselja toga kraja, iz Santova. Vesna Velin u izvornoj narodnoj nošnji toga naselja govorila je o santovačkim bećarcima, običa-

jima toga mjesta te kako je ovo selo, među ostalom, dalo mnogo poznatih književnika, dobrih pjevača i plesača hrvatskoj zajednici u Mađarskoj. Te su večeri na istoj pozornici zapjevale baka i unuka, naime na arhivskoj snimci prikazana je baka Vesne Velin kako u društvo santovačkih Hrvata pjeva, a nakon toga je zapjevala i zaplesala i Vesna. I kako ona reče, baka joj je uvijek govorila da u raj u anđeli šokački pjevaju. U Bačkoj smo posjetili i ponesite Bunjevce, o njihovoj je nošnji i životu govorio József Szávai. Predstavljajući bunjevačku narodnu nošnju, on je ukazao da su se oni bavili poljodjelstvom i stočarstvom te da su na području Bačke razvili u osnovne gospodarske grane. Osim platnenih, bunjevački su Hrvati nosili krznene i suknene odjevne predmete, a poslije se nose ruha šivena od tvorničke tkanine. Za izradbu ženskih bunjevačkih svilenih ruha najčešće se upotrebljavala lionska svila. Bošnjačkih se običaja prisjetila Marija Bošnjak i ponosno je govorila o svojoj izvornoj bošnjačkoj nošnji, koju je naslijedila.

Prava je modna revija prikazana s bogatstvom bošnjačkih plesova i pjesama, što su ih izvodili vješti plesači društva i članice Ženskoga zbora „August Šenoa“. Te smo večeri zavirili u hladne čiste sobe u kojima se brižno čuvaju tkanine i nošnje, gdje bakini ormari, škrinje i ladice čuvaju priče za nadolazeće naraštaje. Bili smo u gostima kod naših predaka, a ugostilo nas je Kulturno-umjetničko društvo Tanac, koje su 1988. godine u Pečuhu utemeljili Mišo Šarošac i József Szávai iz redova mladeži iz okolnih bošnjačkohrvatskih sela. Od te godine oni obogaćuju svoj repertoar, te po svijetu prikazuju folklorno bogatstva Hrvata u Mađarskoj. O njihovu uspješnom i djelatnom radu svjedoče priznanja i nagrade, te mnoštvo nastupa. I u svakom plesnom koraku, i svakom prigodom kada odjenu narodnu nošnju krije se želja za opstanak ove naše zajednice.

Što reći na kraju, možda je to najbolje obuhvatio redatelj večeri, koreograf József Szávai citirajući pokojnoga Ladislava Matušečka: „Narodna nošnja uvijek neka vam je u redu, pjesma i glazba neka čisto zvuče, u plesu i gledatelji trebaju pronaći radost. A vi, budite dobri!“

Kristina Goher

Trenutak za pjesmu

Almarium
RUKOPIS SRCA

Majci

Ako bez dragog druga ostanem,
šaputat ću s Mjesecom svoje tajne.
Ako me voljena žena zaboravi,
mladost ću Suncu i pticama dati.
Ako li jedinu majku izgubim,
zajedno s cvijećem tiho ću umirati.

Vladimir Rem

Dubrovački Linđo u Petrovom Selu

Skoknuti iz Dubrovnika do Petrovoga Sela nije tako lako, ali kada se putuje po Gradišću unutar neke turneje, onda publika na već mjesti more viditi, čuti i uživati vrh vrhov iz folklornoga bogatstva

Hrvatske. Tako je to bilo pred kratkim kad je FA Linđo nastupao u KUGi u Velikom Borištofu, a drugi dan je posjetio i južnogradišćansko naselje u Ugarskoj. Folklorasi unutar spomenute grupe djelaju jur pedeset ljet i u njegovom djelovanju je najveća i najčasnija zadaća njegovanje tradicije i kulturne baštine. Gdo je vidio njegov program, nije ostao ravnodušan, od početka do kraja burni aplauz je sprohadjao baranjske, dubrovačke, starogradske, medjimurske, šokačke pjesme, a posebno nam je bilo drago poslušati dalmatinske melodije u izvedbi odličnih muzičarova. Izvrsni tancoši, nepozabljivi spektakl, divote od narodnih nošnjev i vjekovječna mužika – to smo sve imali u Petrovom Selu, a kotrigom Hrvatskoga kulturnoga društva „Gradišće“ ovo je bila i prava lekcija. „Plesati i pjevati u Linđu, danas znači biti društven, popularan i omiljen. U gotovo pedeset ljet izminjile su se mnoge generacije linđovcev, rodila su se mnoga prijateljstva i velike ljubavi. Danas je Linđo važan i nezaobilazan kulturni događaj u Dubrovniku. Linđo je simbol grada koji se teži budućnosti“ – tako su se i predstavili dragi nam gosti iz Hrvatske.

Tiho

Bogatstvo...

Prisjećanje na stolnobiogradskog biskupa Nikolu Bartola Milašina

U organizaciji stolnobiogradske Hrvatske samouprave, početkom svibnja upriličena je spomen-svečanost povodom 280. godišnjice rođenja stolnobiogradskog biskupa, Hrvata Nikole Bartola Milašina. Na nadgrobni spomenik oca, dušobrižnika položeni su vijenci sjećanja, te se govorilo i o njegovu životnom putu.

U kripti, podzemnome hodniku, gradske bazilike kod nadgrobnoga spomenika biskupa Nikole Bartola Milašina okupili su se biskup Antal Spányi, vjernici, i članovi gradske Hrvatske samouprave kako bi se na dostojanstven način prisjetili i odali počast tome djelatnome biskupu. Predsjednica samouprave Janja Cindrić Jakubek u pozdravnome govoru

istaknula je kako je jedna od zadaća samouprave kojoj je na čelu, potražiti sva hrvatska spomen-mjesta u Stolnome Biogradu, koja su od velike važnosti za tu zajednicu. O životnome putu Milašina govorio je dopredsjednik samouprave Stjepan Nađ.

Nikola Bartol Milašin rođen je 1. svibnja 1736. godine u bačkome selu Čavolju, u kući seljaka Hrvata Bunjevaca. U XVIII. stoljeću u Mađarskoj je bio golem manjak dušobrižnika, svećenika, stoga je Milašin zaređen još prije završetka teoloških studija, 1760. godine. Bio je dušobrižnik u okolici Budima, potom je od 1761. godine studirao i predavao u Italiji. Od 1782. poljski je svećenik i dekan. Njegov neumorni rad i osobna hrabrost došli su u vidokrug cara Josipa II., i tako je Milašin 1788. godine prvo postao carev osobni ispovjednik, potom ga je vladar u znaku zahvale 19. siječnja 1790. imenovao stolnobiogradskim biskupom. Nikola Bartol Milašin postupno je ostvario planove i snove svoga prethodnika, naime 1801. godine svoja je vrata otvorio Dom starih svećenika, a iduće godine i biskupski seminar u nekadašnjoj karmelićanskoj redovničkoj zgradi. U osobi palatina Josipa našao je još jednoga patrona, i tako je 1802. godine utemeljeno sjemenište s četiri profesora i dvadeset i tri redovnika. Iste je godine završena gradnja reprezentativne biskupske zgrade, koja je građena u copf stilu. Nikola Bartol Milašin preminuo je 2. srpnja 1811. godine, te u kripti katedrale smješten je u vječno počivalište. Stolnobiogradski biskup Antal Spányi također je odao počast svome prethodniku, te je Milašina opisao kao brižnoga i djelatnoga svećenika, koji može biti uzorom i današnjice.

Nakon prisjećanja na hrvatskom i mađarskom jeziku, položeni su vijenci i zapaljene svijeće sjećanja na biskupovu nadgrobni spomeniku, te se pomolilo za njegovu dušu.

k. g.

Hoće li HOŠIG utrti putove?

Literarna i plesna scena budimpeštanskoga HOŠIG-a, prema skupštinskoj odluci Saveza narodnosnih kazališta u Mađarskoj, 8. ožujka, primljena je među Savezove redovite članove. Narečeni je Savez osnovan 2010. godine poradi zajedničkoga zastupanja skupnih interesa narodnosnoga scenskog života. Prema popisu mrežne stranice Udruge, ona broji dvadeset i jednog člana.

Ravnateljica budimpeštanske škole, redateljica i scenografkinja Literarne i plesne scene te ustanove Ana Gojtan, pismeno se obratila Savezu sa zamolbom neka Skupština tijela razmotri mogućnost članstva narečene školske družine. Uza pismenu zamolbu priložila je i video-zapise nastupa, fotografije i novinske napise. Da podsjetimo, praizvedba Bunjevačko-šokačke večeri zbilja se 24. svibnja 2011., potom 2013. u okviru proslave 20. godišnjice samostalnosti ustanove, na scenu je postavljen komad „800-godišnja zajednička hrvatsko-mađarska povijest“. Sljedeće je godine Literarna i plesna scena s istim komadom gostovala u zagrebačkoj VII. gimnaziji, a u studenome u sklopu XV. Dana Hrvata, u budimpeštanskom RaM koloseumu oni su izveli „Vremeplov“, što je zapravo spoj te dvije predstave. U listopadu 2015. godine hošigovci su s Vremeplovom obradovali i zadarsku publiku, te iste godine na scenu postavili novu kazališnu predstavu naslova „Žene hrvatsko-mađarske povijesti“, koja je prema našim saznanjima uvrštena u programski niz proslave 450. obljetnice Zrinskih.

Kako za Medijski centar Croatica ravnateljica Ana Gojtan reče, prvotni je cilj toga članstva promidžba ustanove kojoj je na čelu, te bogatstva kulturne baštine Hrvata u Mađarskoj i matične nam domovine. Jednako tako i proširenje mogućnosti nastupa literarne pozornice i sudjelovanje na raznim natječajima. Skupština Saveza narodnosnih kazališta ju je i pozvala na narečenu skupštinu, na kojoj su je izvijestili o HOŠIG-ovu pristupu članstvu, a također je rečeno da je Udruhu potaknuta na razmišljanje osnutka svoje takozvane omladinske sekcije. S time je možda budimpeštanska Hrvatska škola utrla putove za druge kazališne družine jer nemojmo zaboraviti da i u pečuškome Đačkom domu Miroslava Krleže djeluje kazališna skupina. Čestitamo Literarnoj i plesnoj sceni te želimo da im se ostvare ciljevi i nakane.

Kristina Goher

BUDIMPEŠTA – „Havanna ünnepe“ naslov je priredbe budimpeštanske gradske četvrti Lovranac-Petarac (Pestszentlőrinc-Pestszentimre), koja se priređuje od 19. do 22. svibnja na Šetalištu Béla Kondor 8. U sklopu manifestacija Hrvatska samouprava XVIII. okruga organizira svoju priredbu, koja će biti 21. svibnja od 11.30 sati, na kojoj nastupaju pjevači, plesači i svirci iz Tukulje.

BUDIMPEŠTA – U subotu, 21. svibnja od 16 sati, u Općeprosvjetnom domu „Sándor Vagyászó“ (XVII. okrug, Pesti út 113), u organizaciji Hrvatske samouprave XVII. okruga, na čelu s predsjednicom Mirom Šimon, ustrojiti će se Hrvatski dan. U sklopu kulturno-gastronomске priredbe nastupiti će budimpeštanska Hrvatska izvorna plesna skupina, kušati će se hrvatski specijaliteti, a posjetiteljima će biti dostupne i brošure turističkih ponuda Republike Hrvatske.

BUDIMPEŠTA – Hrvatsko kulturno središte Croatica i Izdavačka kuća Croatica priređuju predstavljane Hrvatsko-mađarskog rječnika, izdanja narečene kuće. Predstavljana će biti 31. svibnja, s početkom u 11 sati, u Croaticinoj priredbenoj dvorani (VI., Ulica Nagymező 68, I. kat). Rječnik će predstaviti njegovi urednici dr. Janja Prodan i dr. Ernest Barić.

15. GRAJAM za gradišćanske školare

Nivo-nagrada Kati Kumanović i Karmeli Pajrić

Pred petnaestimi ljetima je prvi put importirala iz Austrije ideju četarska osnovna škola da bi bilo zanimljivo održati Gradišćansku jačku mladih i za naše osnovnoškolare u Ugarskoj, suprot toga da su se prlje i odvud čudami ganuli i na austrijski GRAJAM. Iz GRAJAM-a je pak nastao GLAS GRADIŠĆA za našu mladinu, a pred kratkim smo mogli u Petrovom Selu aplaudirati i prvom naticanju jačenja uz živu glazbu, MiCROfonu, pod organizacijom Hrvatske državne samouprave. Kot u svemu, tako i u GRAJAM-u su se zgodali padi i vrhunci, ali izgleda, ovoljetno, a ujedno i jubilarno spravišće mladih talentiranih pjevačev i pjevačic moremo spomenuti, kot jedno od najkvalitetnijih naticanj u samoj povijesti ovoga festivala.

Ana Poljak-Šaller s domaćimi tančoši

22. aprila, u petak, otpodne napunila se je dvorana četarskoga kulturnoga doma i Anica Poljak-Šaller, učiteljica hrvatskoga jezika u četarskoj školi ter glavna organizatorica GRAJAM-a, mogla je pozdraviti ukupno dvadeset naticateljev, od 2. do 7. razreda, iz Hrvatskoga Židana, Petrovoga Sela, Koljnofa i Gornjega Četara u pratnji roditeljev ter pedagogov. Pri svakom nastupu je bilo obavezno predstaviti jednu narodnu jačku (uglavnom prez mužike), pak jednu modernu pjesmu, pravoda na hrvatskom jeziku. Produkcije prikzete od Magazina, Parnoga valjka, Jelene Rozge, Da-

nijeje, Thompsona, Minee, Vesne Pisarević, Učiteljic, Miligrama, Stare škole i Nine Badrić s talentiranimi izvodjači skoro su dvi ure dugo zabavljale publiku, a najveći izazov je pripao žiriju. Mogli su glavu trapiti pri ocjenjivanju, kako je to na kraju i naglasio Hubert Varga, predsjednik žirija, muzičar i bivši školski direktor u Vincjetu, ki se je dogovarao još s Ingom Klemenšić, tamburašicom i učiteljicom hrvatskoga jezika u Koljnofu, ter Magdom Horvat-Nemet, učiteljicom glazbe u četarskoj školi. Za školskimi tančoši ke pelja učiteljica Vera Pezenhoffer, Židanci, Kata Kumanović i Andraš Kovač, s perfektnim duetom su otvorili petnaesti GRAJAM, na kom su ljetos većimi imali hrabrosti za nastup školari iz nižih razredov. Konkretnije, u prvoj kategoriji su se naticali dva-naestimi, dokle u drugoj, samo osmimi i nijedan nije bio med-

njimi iz 8. razreda. Ako ovako bude išlo dalje u Gradišću s hrvatskimi jačkami, ništ se ne prahamo bojati za budućnost, posebno pak onda ne, ako to povliče i mladinu k vekšoj učnji hrvatskoga jezika. Svi nazočni su dostali medaliju za spominak i male dare, a posebne spomen-ploče od 15. GRAJAM-a su zavrili slijedeći školari, s tim da dvi nivo-nagrade prošle su u ruke Kati Kumanović, pjevačici 4. razreda iz židanske škole, i Karmeli Pajrić, školarici 7. razreda iz koljnofske Dvojezične škole. Svim dobitnikom, naravno, i mi čestitamo u zaufanju da ćemo je jednoč čuti i viditi i na MiCROfonu.

Tiho

Narodna pjesma 1. kategorija (2. – 4. razred)

Zlato: Zorka Bauer, Koljnof
Srebro: Krištof Kumanović, Hrvatski Židan
Brončano: Lili Völgyi, Koljnof.

Moderna pjesma, 1. kategorija (2. – 4. razred)

Zlato: Zorka Bauer, Koljnof
Srebro: Lili Völgyi, Koljnof
Brončano: Andraš Kovač, Hrvatski Židan.

Narodna pjesma, 2. kategorija (5. – 7. razred)

Zlato: Patricija Kelemen, Petrovo Selo
Srebro: Mišo Kočiš, Koljnof
Brončano: Krištof Habetler, Gornji Četar.

Moderna pjesma, 2. kategorija (5. – 7. razred)

Zlato: Virag Erdősi, Koljnof
Srebro: Krištof Habetler, Gornji Četar
Brončano: Patricija Kelemen, Petrovo Selo.

Privremeni voditelj Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“

U podravskim Martincima Hrvatska državna samouprava 2015. godine utemeljila je ustanovu Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“. HDS-ovom odlukom u prosincu 2015. g. raspisan je natječaj za radno mjesto voditelja nove ustanove, a odluka o izboru voditelja donesena je na skupštinskoj sjednici 13. veljače 2016. godine. Na mandat od godinu dana za privremenog voditelja spomenutoga Centra imenovan je Krištof Petrinović.

Izabrani voditelj Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ započeo je s radom 1. travnja ove godine. Krištof Petrinović rodom je iz Martinaca. Preddiplomski studij BA prvostupnik (baccalaureus) osnove slavistike završio je na Filozofskom fakultetu pečuskoga Sveučilišta na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost 2015. godine. U rujnu 2015. (odlukom HDS-ove Skupštine, od 26. rujna) imenovan je v.d. voditeljem novoutemeljene ustanove Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“.

Kako kaže, od 2011. godine član je kazališta „Janus Egyetemi Színház“, a od 2012. surađuje i u predstavama pečuskoga Nacionalnog kazališta. U pečuskome Hrvatskom kazalištu kao glumac amater glumi od 2013. godine. Za vrijeme studija često je razmišljao o tome da se ubuduće zaposli na tom području, jer hrvatska kultura, običaj i jezik uvijek je imao važnu ulogu u njegovu životu. Na raspisani natječaj za voditelja ustanove javio se sa željom da u Podravini bolje procvjeta hrvatska kultura, jednako kao i nacionalna svijest, te jezik. – *Oko pisanja natječaja pokušao sam što bolje sakupiti što je ono što je za hrvatske samouprave ili ustanove važno, tražio sam planirane projekte Centra za 2016. godinu. Nastojat ću djelovati po tom planu i stvoriti što bolju suradnju s Hrvat-*

skim organizacijama u regiji, te s drugim državnim ustanovama hrvatske zajednice. U prvom mi je planu izraditi neki profil ustanove, potražiti ćemo logo, da javnost može što prije znati o postojanju Centra, o priredbama koje organiziramo ili podupiremo. Također želim informirati one partnere s kojima ćemo surađivati. Namjera mi je nastaviti ono što je već od početaka djelovalo, npr. podučavanje folkloru, tamburice i plesa u školama u regiji. Premda je Centar ponajprije ustanova koja djeluje na polju očuvanja, održavanja i razvoja kulture ljudi koji su hrvatskog podrijetla, osigurava zajednici mogućnost i mjesto i za sportske događaje, aktivnosti. Svakako računam na pomoć ljudi koji su aktivni u našoj regiji, da i oni sa svojim zamislima pomažu naš rad, i zbog toga mi je bilo kontaktiranje s hrvatskim samoupravama regije među zadacima koje sam smatrao najvažnijim. U suradnji s podravskim hrvatskim samoupravama, ustanova će biti suorganizator i raznih programa tijekom ljeta koje će biti osmišljeni za mladež – rekao je voditelj Krištof Petrinović.

Luca Gažić

STARIN – Dana 16. svibnja, na Sv. Ivana Nepomuka, zaštitnika starinske crkve i sela Starina, srebrnu misu u tamošnjoj crkvi imat će slavljenu, svećenik podrijetlom iz Starina, Ladislav Bačmai. On je sada župnik u Seksaru (Szekszárd), zaređen je prije 25 godina. Sveta misa počinje u 11 sati. Kako kaže srebrnomisnik, njegova srebrna misa zahvala je za 25 godina provedenih u vinogradu Gospodnjem. Bačmai će imati još dvije mise na kojima će obilježiti svoje srebrnomisništvo. U Drvljancima na svetkovinu Presvetog Srca Isusova, 3. lipnja, s početkom u 11 sati, i 5. lipnja u seksarskoj Belvaroškoj crkvi, s početkom u 16.30.

STARIN – Zaklada «Zajedno za Starin», kako kaže Šandor Matoric, predsjednik kuratorija spomenute Zaklade, 15. svibnja, s početkom u 10 sati priređuje III. međunarodno natjecanje u tjeranju zaprega.

LUKOVIŠĆE – U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, u subotu, 28. svibnja, priređuje se uobičajeni Dan Hrvata. Program počinje popodne u 17 sati svetom misom na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi. U kulturnom programu od 18 sati sudjeluju učenici lukoviške osnovne škole, domaći KUD „Drava“, starinski tamburaški orkestar „Biseri Drave“, šeljinska plesna skupina „Zlatne noge“ te Lili Magoni i Stipan Đurić. Nakon programa je večera od 20 sati, a poslije je organizirana plesničica.

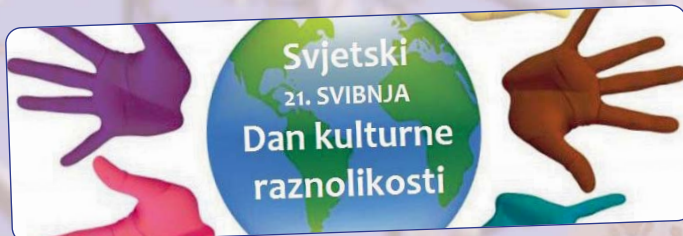
ŠELJIN – U organizaciji gradske Hrvatske samouprave, u subotu, 21. svibnja, priređuje se Prolječni festival u mjesnome Društvenom domu. Program započinje svetom misom na hrvatskom jeziku u 17 sati. Zatim je povorka kroz gradić do Društvenog doma. Kulturni je dio večeri u 18.30, a od 21 sat organizatori svakoga očekuju u plesničicu.

Mala stranica

21. svibnja - Svjetski dan kulturne raznolikosti

Svjetski dan kulturne raznolikosti proglašen je 2002. godine. Njegov je cilj razvijanje svijesti o vrijednosti kulturne baštine kao sveopće vrednote. Kultura je cjelokupno društveno naslijeđe neke skupine ljudi – naučeni obrasci mišljenja, osjećanja i djelovanja skupine, zajednice ili društva, te izrazi tih obrazaca u materijalnim predmetima. Obuhvaća svekoliki način na koji živimo, naš opći sustav vrijednosti, tradicije, umjetnosti, vjerovanja, njezino je poštivanje ujedno i poštivanje ljudskih prava. Ovaj nam dan daje priliku proširiti spoznaje o vrijednosti kulturnih različitosti i potiče nas na život u duhu mira, dijaloga i otvorenosti.

Vrijednosti kulturnih različitosti

Japan – Kimono je tradicionalni odjevni predmet. Nekada su ga nosili svi, danas uglavnom žene. Kimoni su rađeni od jednog komada tkanine. Svi tradicionalni kimoni se ručno šiju.

Indija – Noć prije vjenčanja mladenka i njezine prijateljice provode oslikavajući ruke i noge tetovažama od kane. Iscrtavanje može potrajati satima, a simbol je bračne sreće.

Australija – Didžeridu je jednostavno puhačko glazbalo koje se može opisati kao cijev cilindričnog ili stožastog oblika duljine od jednog do tri metra. Može biti ukrašeno tradicionalnim crtežima.

Kina – Premda se naziv „kung fu“ može odnositi na usvajanje bilo kojih vještina putem predanog rada, ovim se omiljenim nazivom danas uglavnom koriste za opis raznih stilova kineskih borilačkih vještina.

Južna Afrika – Zulu je najveća afrička etnička skupina koja je poznata po svojim prekrasnim šarenim biserima i košarama, te drugim malim djelima.

Hrvatska – Klapsko je pjevanje tradicijsko višeglasno i jednoglasno pjevanje bez pratnje glazbala.

Mađarska – Običaj polijevanja žena na Uskrsni ponedjeljak.

Crikvenička Škola u prirodi

Zahvaljujući doista prijateljskoj i plodonosnoj suradnji između zagrebačke Osnovne škole „Ante Kovačić“ i našega HOŠIG-a, učenici 3. i 4. razreda naše škole, njih 24-ero, u pratnji učiteljica Dejana Šimon, Monike Režek i Kristine Kirhofer, od 25. do 29. travnja boravili su u crikveničkoj Školi u prirodi. Prvi dan boravka upoznali smo se s polaznicima zagrebačke Škole u prirodi s kojima smo se družili tijekom četverodnevnog boravka. Bilo je prekrasno sunčano vrijeme pa smo se koristili mogućnošću za izlete i brodarenje. Posjetili smo otok Krk, Vrbnik, špilju Biseruljku, a bilo je i panoramske vožnje. Svaki smo dan imali predavanja na hrvatskome jeziku, tako i upoznavanje biljnoga i životinjskoga svijeta okoliša, športske igre i slična zanimanja. Navečer igrice i disco. Usput smo napravili mnoštvo fotografija jer smo svakako htjeli zabilježiti te nezaboravne dane u našoj matičnoj domovini Hrvatskoj i, ne u posljednjem redu, dane u društvu zagrebačkih prijatelja. Za smještaj i prehranu su se ne-sebično brinuli djelatnici odmarališta, a za aktivnosti u slobodno vrijeme, kao što su kreativne radionice, tjelovježbe, izleti i zabave, animatori. Naš je boravak u toj školi bio jako koristan, učenici su stekli nove prijatelje i nove spoznaje, a mi učiteljice razmijenile iskustva te se družile sa svojim prijateljima.

Kristina Kirhofer

„S druge strane Mure“

Keresturska Osnovna škola „Nikola Zrinski“ u suradnji s ivanovečkom osnovnom školom, provodi zajednički projekt za međunarodnu suradnju pod naslovom „S druge strane Mure“. Zahvaljujući projektu, učenici iz međimurskog Ivanovca 10. svibnja bili su gosti keresturske ustanove. Djeca su se upoznala s ustanovom, a ravnateljica ivanovečke škole Palmina Novak i ravnateljica keresturske škole Anica Kovač razgovarale su o mogućnostima daljnje suradnje.

Suradnja između keresturske i ivanovečke škole započela je još organiziranjem filmskih klubova u okviru programa za nadarenu djecu. Filmaši obiju ustanova rado su se družili, stoga su ravnateljice odlučile da će pokušati naći i druge zajedničke sadržaje. Međimurska se ustanova kod Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta uspješno natjecala za međunarodnu suradnju, pa su dvije ustanove osmislile projekt „S druge strane Mure“. Cilj je projekta bio da učenici i djelatnici dviju škola upoznaju običaje jedni drugih, da pronađu zajedničke crte koje proizlaze iz zajedničke prošlosti naroda s obje strane Mure. Prvi je program ostvaren lani u studenome kada su tamburaši i folklorišti ivanovečke škole sudjelovali na Festivalu „Najdečec i najdeklica“ u Keresturu i predstavili glazbenu tradiciju svoga mjesta. U ožujku tekuće godine uoči Uskrsa slijedilo druženje u Ivanovcu kada je keresturska družina pripremila radionicu izradbe pomurskih pisanica u ivanovečkoj školi. Za treći susret bio je planiran biciklistički izlet do mjesta i spomenika Novoga Zrina i na Legradsku goru, naime međimurski učenici često pjevaju pučku popijevku „Da bi se zrušile, šej, te legradske gore“, a mnogi ne znaju gdje se nalaze (nekoć su pripadale Hrvatskoj, a sada su na mađarskoj strani, blizu Tiloša), međutim obadva puta zbog

Anica Kovač predstavlja gostima školu.

lošeg vremena nije se moglo otići do toga mjesta. Bez obzira na to ivanovečka su se djeca dobro osjećala sa svojim keresturskim vršnjacima, dok su domaćini svirali na tamburici, gosti su se pridružili njima pjevanjem, pa se čula i spomenuta pjesma „Da bi se zrušile“. Budući da se u Ivanovcu upravo gradi športska dvorana, ivanovečka su djeca isprobala u keresturskoj dvorani kako će im biti dobro od jeseni. Prema dogovoru dviju ravnateljica, sljedeći će se susret upriličiti 25. svibnja u Ivanovcu na Danu škole na kojoj će pri-

redbi nastupiti keresturski tamburaši i pjevači, odnosno družiti se sa svojim vršnjacima. U razgovoru je napomenuto da bi dobro bilo surađivati i u nekim zajedničkim programima za nadarene učenike, organizirati neka istraživanja u svezi sa zaštitom okoliša, povijesti i drugih nastavnih predmeta.

beta

SERDAHEL – Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ 20. svibnja organizira izlet u Trakošćan i Krapinu za učenike hrvatskih pomurskih škola, koji su uspješno sudjelovali na Regionalnom natjecanju kazivanja stihova i proze u okviru programa Tjedna hrvatskoga jezika i kulture. Bit će to nagradni izlet i za polaznike hrvatskog tečaja.

LETINJA – Hrvatska samouprava toga pomorskoga grada 28. svibnja priređuje X. Hrvatski pomurski piknik u parku gradskih toplica. Uobičajena priredba okuplja hrvatske zajednice iz regije radi što bolje suradnje među mjesnim hrvatskim samoupravama. Na piknik će se okupljati u 9 sati, a u prijedodnevnom satima upriličit će se natjecanje u kuhanju. Od 13 sati se priređuje hrvatski kulturni program u kojem će sudjelovati kulturne skupine iz Pomurja i Hrvatske.

Zajedničko pjevanje i sviranje ivanovečkih i keresturskih učenika

Na promociji knjige hrvatskoga branitelja u Murskom Središću

Vilim Karlović: „Usudim se reći da je ova moja knjiga povijesni dokument koji će u hrvatskoj povijesti naći svoje mjesto!”

Pred četirmimi ljeti u našem listu sam prvi put štala za hrvatskoga branitelja Vilima Karlovića, ki je za objavljem svojega svidočanstva o vukovarskoj bitki i strašnom mučeničkom boravku na Ovčari, svoju knjigu promovirao u Pomurju. Knjigu od naslova "Preživio sam Vukovar i Ovčaru" sam onda dobila za dar od svojega prijatelja iz Karlovca, Krešimira Puklavca, i veljek sam začela štati. Nisam ju mogla nek onako na kraj staviti. Kronika torture, žitka i smrti u ruki neprijateljev, strahoviti opis mučenja braniteljev, ranjenih i betežnikov pred striljanjem u masovnu grobnicu na Ovčari, ne da je samo potresno i nevjerovatno nego bi ju morali staviti za obaveznu lektiru za svakoga političara i studenta u Hrvatskoj i širje. Zavalj toga da se dobije prava slika, što su sve morali preživiti i pretrpiti obični ljudi, med kimi samo sedmimi su imali tu sriću da su se oslobodili iz nemilosrdnih ruk. Da je na početku prošloga miseca fara Murskoga Središća (partnerska općina Narde) priredila prezentaciju te knjige, smatrali smo dobrom prilikom da upoznamo autora i da uživo čujemo istinu o Domovinskom boju.

Mala nardarska delegacija posebno je pozdravljena na svetoj maši, ka se je služila u crikvi Murskoga Središća za sve pokojne branitelje, pravoda u nazočnosti pripadnikov Udruge dragovoljcev i veteranov Domovinskoga boja u spomenutom varošu. Potom je u farskoj prostoriji Pavo Jazvić, predsjednik Udruge Hrvatskih vojnih invalidov Domovinskoga boja Jug-Čakovec, predstavio ukratko autora Vilima Karlovića, rodjenoga Zagrepčana, vrhunskoga športaša, oca šest sinov, hrvatskoga branitelja, čija je priča jedna od najstrašnijih povijadkov iz Vukovara. – Ova moja knjiga je svidočanstvo Božjega milosrdja, ljubavi i dobrote s mojim spašavanjem. Jedno svidočanstvo patnje, žrtve i stradanja našega naroda, glas vapaja mučenika i žrtava na čijoj krvi se uskrsnula naša sloboda i pobjeda – je rekao u uvodu promocije Vilim Karlović ki je za ovim teškim životnim iskušenjem i nadalje imao svojih padov i lutanj. – Usudim se reći da je ova moja knjiga povijesni dokument koji će u hrvatskoj povijesti naći svoje mjesto. Vukovar, nakon 25 godina pada povuču pažnju i zanimanje, i još i dandanas postoji mnogo toga, što nije otkriveno, što je iskrivljeno, ali kad se smatra vukovarska bitka i stradanja kroz Božju dimenziju, onda moramo reći da smo imali istinu, ljubav, pravdu i milosrdje. Pobijedili smo zlo koje je pokušalo zavladata nad nama – a ove svoje riči se je pašćio potvrditi i s podatki i konkretnimi slučajima autor knjige, čiji brat je takaj bio pripadnik Prve gardijske brigade. U Petrinji bio je teško ranjen, zarobljen i zgubljen, nisu ni znali što se s njim zgodalo. 2012. ljeta je najden u masovnom grobu i onda su ga mogli nek zakapati. Po Vilimu Karloviću, za padom Vukovara, u devet uri 20. novembra 1991. ljeta za 260 ljudi iz vukovarskoga špitalja krene križni put. S autobusi se odvezu svi oni ki su bili u bolnici na Ovčaru u hangare. Ljude izdvajaju, tuču, post-

Pavo Jazvić i Vilim Karlović na promociji

Autor s gosti i branitelji Murskoga Središća

riljaju i to nije bilo dosta, nego su morali žrtve i poniziti. – To je bilo veće od mržnje čovjeka prema čovjeku, naroda prema narodu. Ubijali i mučili su nas okolo, zanimljiv je bio način zla jer sve žrtve su se morale skinuti do gola. A naši ljudi su zaista umirali sveto, bez imalog straha. Nisu proklinjali, niti su psovali, osim jaukanja, šutke su odlazili u smrt – govorio je o ganutljivi trenutki svidok ki je spašen iz pogibelne situacije, iz ruk dvadeset krvoločnih četnikov. Izmučen, rizan, razbijen, paljen, prosio je i on svoje mučenike da zadnji put se pomoli Bogu pred smrćom: – U tom trenutku nema više nikoga, ni oca, ni majke, ni žene, ni tog djeteta koje je bilo sretna beba. Sve zemaljsko prestane... I u toj ekstazi uživanja ulaze dvoje četnika, bore se s onima koji su me mučili, trajalo je to neko vrijeme, hoće pucati u njih, neće, ali nakon toga sam Božjim čudom spašen – spomene se hrvatski branitelj, gdo i s ovom knjigom poziva na oprasćanje i veljek i primjer predstavlja iz spominkov: – U Veleprometu kad su ljude ubijali, vojnik je slušao kako naši naglas mole krunicu. I on sam je rekao: – Pogledajte kako mole, mi nemamo šanse dobiti ovaj rat! I na kraju promocije je još rećeno da za strahote u Vukovaru i Ovčari srpskomu vojnomu vrhu nije sudjeno, nigdor za to nije odgovarao, samo su neki marginalci u zatvoru. – Hrvatska država nikad nije otvorila slučaj «Ovčara», apsolutno je nejasno zašto je to prepustila Beogradu – iako znamo da je to tako, teško je ovo razumiti, a još je šokantnije čuti. – Nažalost, rat je činio svoje, ima puno branitelja koji se nisu snašli. Pokušavam branitelje motivirati i pozvati je na vjeru, da pronađu snagu, da se ne odreknu Boga. – Budite uz naše svećenike, budimo uz Boga svi zajedno! – dodao je još hrvatski branitelj ki je zatim rado dedicerao svoju knjigu i družio se je dugo s branitelji. Ufamo se da će ga put jednoč dopeljati i do nas Gradišćanskih Hrvatov, a za to je ljetos i prigoda, dvadeset i pet ljet od pada herojskoga grada Vukovara.

Tiho

POZIVNICA

Fara Koljnof i Hrvatska samouprava Koljnofa Vas srdačno pozivaju na svetačnu priredbu prilikom završenja projekta «Izgradnja grijanja u Hodočasnoj crkvi Blažene Dvice Marije» i «Vanjsko renoviranje crkve svetoga Martina» 20. maja, u petak.

Program:

U 14.00 svetačna maša s biskupom Jurske biskupije dr. Lajosem Pápaijem i dr. Egidijem Živkovićem, biskupom Gradišća.

Blagoslov grijanja će biti u okviru svete maše. Po svetoj maši je skupna procesija do crkve svetoga Martina kade će se blagosloviti crkva i pilj patera Jeronima Sinkovića. Svetačni govor će držati Miklós Soltész, državni tajnik za crkvene, narodnosne, društvene i civilne veze u Ministarstvu ljudskih resursa.

Svetačni blagoslov daju biskupi: dr. Lajos Pápai i dr. Egidije Živković

Pozdravne riči ćedu uputiti:

Matija Firtl, parlamentarni zastupnik, dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Ugarskoj, Mišo Hepp, glasnogovornik Hrvatov u Parlamentu, Franjo Grubić, načelnik Koljnofa, Ingrid Klemenšić, predsjednica Hrvatske samouprave Koljnofa.

Potom slijedi folklorni program na kom nastupaju školski folklorai Osnovne škole «Mihovil Naković» i Ogranak seljačke sloge Buševec.

Po programu je otvaranje izložbe poštanskih markicov i agapa u kulturnom domu.

FILEŽ – Humanitarni koncert „GRADIŠĆE ZA VUKOVAR“ održat će se u Filežu, 27. majuša, u petak, u fileškoj dvorani za priredbe (Festhalle), s početkom od 20 uri. Nastupaju grupe iz Gradišća. Dobrovoljni dari će se brati za obnovu Vukovarskoga vodotornja, a glavni pokrovitelj cijeloga projekta je predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović. Suorganizatori su tri glavne krovne organizacije Gradišćanskih Hrvatov iz Austrije, Ugarske i Slovačke: HKD, DGHU, KSS.

KRIŽEVCI – Povijesno društvo Križevci i Zavod za znanstveno-istraživački i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti Koprivničko-križevačke županije u Križevcima organizirali su znanstveni skup na temu: Od ilirizma do Bachova apsolutizma: Mirko Bogović i njegovo doba u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Skup je održan u Križevcima 6. i 7. svibnja 2016. godine. Radovi sa znanstvenoga skupa bit će objavljeni u XVIII. broju Crisa, časopisa Povijesnoga društva Križevci. Skupu je sudjelovao i dr. sc. Ladislav Heka, s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Segedinu koji je izlagao s temom Hrvatski pjesnik i političar Mirko Bogović u mađarskoj državno-pravnoj povijesti.

GORNJI ČETAR – Hrvatska samouprava dotičnoga naselja Vas srdačno poziva na Dan Hrvatov 21. majuša, u subotu, početo od 15 uri. Svetu mašu služu Ivan Šneller, Tamás Várhelyi i Richárd Inzsöl. U kulturnom programu nastupaju KUD Posavina iz Budaševa, jačkarni zbor Mali Dunaj iz Kemlje, domaći jačkarni zbor Rozmarin, HKD Četarci i školski tančoši. Za vičerom od 21 uri na balu svira petrovski Pinka-band i ponovo će skupastati i Panche-rock.

HRVATSKI ŽIDAN; MARIJA GORICA – Lani u ovu dob se je začelo prijateljstvo dvih spomenutih općin s ciljem da se škole povežu. U minulom periodu još i većputi su se našli prijatelji iz Hrvatske i Gradišća, a 20. majuša, u petak, znova će se strefiti školari, pedagogi, roditelji da bi proveli jedan lipi dan u skupščini i zajedničtvu. Kako nam je rekla Marija Sabo, direktorica židanske član-škole, goste čekaju dopodne u mjesnoj školi s programom i objedom, a potom u okviru upoznavanja Hrvatskoga Židana, posjetit će se crkva i Križ familijov na brigu. Pod otvorenim nebom čeka potom veselo druženje i šalno naticanje svih diozimateljev na školskom dvoru.

PETROVO SELO – Hrvatska samouprava Petrovoga Sela organizira četverodnevni izlet u Hrvatsku i Crnu Goru, kade je cilj Boka kotorska. Oko pedeset ljudi će se otpraviti na put 25. majuša, u srijedu u noći, i prvi dan će posjetiti Dubrovnik, a drugi dan je na programu izlet brodom u kotorskom zaljevu. Herceg Novi, Budva, Mauzolej Njegoša takaj je u planu, a sve visi od vrimenta i temperature, medjutim, jedno je sigurno, putnici će se domom vratiti s nepozabljivimi spominki i vridnimi suveniru.

SPLIT – Na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Splitu, 3. svibnja predavane kao gost profesor studentima i kolegama održao je dr. sc. Ladislav Heka s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Segedinu. Naslov je Hekina predavanja bio «Osam stoljeća hrvatsko-ugarske državne zajednice».

DUŠNOK – Seoska samouprava objavila je poziv za fotonatječaj «Osamstogodišnji Dušnok». Kako stoji u objavljenom pozivu, cilj je natječaja predstavljanje naselja kroz fotografiju, a ono uključuje način života, svakidašnji život, blagdane, prirodne okolnosti, događaje i kulturu, a sa željom da se najbolji radovi objave u fotomonografiji o Dušnok. Sudjelovati mogu svi bez obzira na dob. Natječaji se predaju u digitalnom obliku (CD, DVD, e-mail) na adresu Doma kulture Józsefa Attile (6353 Dunsok, Köztársaság u. 2) ili putem e-maila na dunsok-muhaz@gmail.com. Razvijanje nagrađenih i za izložbu odabranih fotografija na sebe preuzima Seoska samouprava. Poslati se može najviše pet fotografija, uz popunjenu prijavnicu. Nagrađenim natjecateljima dodijelit će se vrijedne nagrade i spomenice (prve tri nagrade i posebna nagrada). Pristizanje natječaja najkasnije do 20. kolovoza, vrednovanje do 31. kolovoza. Nagrade će se uručiti u okviru otvorenja prigodne izložbe na Seoskome zboru za 2016. godinu. Opširnija obavijest o natječaju i prijavnica dostupni su na www.dusnok.hu.

Pozivnica

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj hodočašće organizira na X. Državno hodočašće Hrvatov u Mađarskoj, 22. maja u Đud /Máriagyűd/ za Hrvate iz hrvatskih naselj u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji.

Autobus se vozi iz Šoprona prik Koljnofa, Vedešina, Umoka i Unde. Hodočašće podupira: Fond za razvoj ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa NEMZ-KUL-16-0297

